

Jókai, Lőcsei fehér asszony, regény ill. Géczy Julianna

Sokan ismerhetitek Jókai Mór híres regényét, A lőcsei fehér asszonyt, amelyben Lőcse várának 1710-es elvesztését dolgozza fel az író. A címszereplő "fehér asszony" Korponayné Géczy Julianna valóban létező személy volt, akinek életét számos fordulat és legenda övezi, miközben a szépirodalomban is jelentős szerepe lett. Egy titokzatos magyar nő élete a 18. század eleji, szabadságharcok sújtotta Magyar Királyságban.

Géczy Julianna 1680 körül született a Felvidéken, majd hozzáment Korponay Jánoshoz. 1703-ban kitört a Rákóczi-szabadságharc, édesapja azonnal kurucnak állt, férje azonban császárhűnek számított és csak nagy nehezen lehetett rávenni, hogy ő is csatlakozzon. Géczy Julianna így máris két tűz közé került, nem lehetett egyszerű megóvni a családot a veszekedésektől.

Az asszony egyáltalán nem volt félős, Lőcsére is azért került, mert mindenhova követte férjét a csatákba, végül a város az egyik utolsó lett, amely császári kézre került 1710-ben. Hősünk története is itt vett érdekes fordulatot, amikor megismerkedett a vár parancsnokával, Andrássy Istvánnal, akivel szerelmi viszonyba került, inentől együtt próbáltak minél többet kihozni a vár sorsából.

Lőcse 1709-10 fordulóján hosszú ostrom alatt állt, a várvédők fáradtak voltak és kezdtek kifogyni az erejükből, ezért Korponayné vállalta, hogy levelezéssel segíti a vár feladását. Ezt azért tudta megtenni, mert az ostromló parancsnok, Löffelholz feleségével nagyon jó viszonyban volt. Később aztán árulónak minősítették, mivel állítólag ő és/vagy Andrássy szándékosan

beengedték őket a városba. Ez ugyan nem bizonyítható, de a vár feladásában kétségtelenül szerepet játszott a bátor, ám kétes játékot űző asszony.

A szatmári béke megkötése után Korponayné kérelmekkel ostromolta az udvart, hogy visszakaphassák földjeiket és egyre jobb viszonyba is került több császár közeli főnemessel. Az asszony ezután ismét két tűz közé került, birtokába kerültek ugyanis olyan levelek, amelyeket a felkelés korábbi szereplői írtak egymásnak azért, hogy felélesszék a szabadságharcot. Kérdés, hogy miért adták át ezeket a leveleket Korponaynének, akinek Lőcse elvesztésében való szerepe köztudomású volt. Talán jobban bíztak abban, hogy egy nőnél nem keresnek ilyen terhelő bizonyítékokat? Mindenesetre Korponayné megkereste Pálffy János császári főparancsnokot ezekkel, aki fel is jegyezte az összeesküvők neveit, de a leveleket kérsre sem kapta meg.

Ezután terjedt el a hír 1712-ben arról, hogy Rákóczi hazatér és kegyelmet kap, ez nagyon megijesztette az asszonyt, hiszen komoly bajba került volna, ha újabb árulása kiderül. Ezért inkább visszatáncolt a Rákóczi-pártiakhoz, húzta az időt, a levelek jó részét elégette és nem akarta átadni. Ráadásul apja is belefolyt a szervezkedésbe, mivel az ő házát jelölték meg találkozási pontnak, így az asszony időhúzása apja védelmében is történhetett.

A kacifántos történet vége az lett, hogy Korponayné egyik félnek sem akart kedvezni, ezért álruhában elmenekült, Pozsonyig jutott, de végül feladta magát. Közel két évnyi pereskedés után a császáriak végül hűtlenségért megkínózták és halálra ítélték, 1714-ben a győri piacon lefejezték.

A "lőcsei fehér asszony" köré ezután számos legenda épült, kiemelve Andrásyhoz fűződő szerelmi viszonyát, a vár feladását és a kettős ügynöki

szerepet, amit sikertelenül próbált állandó helyezkedéssel a maga javára fordítani.

Ő lett az egyetlen nő, akit a Habsburgok a vérpadon végeztek ki, az asszony, aki ellopta szeretője párnája alól a vár kulcsát, a titokzatos kalandornő, aki álruhában próbált menekülni mind a kurucok, mind a labancok elől. A történészek nincsenek könnyű helyzetben, amikor egy-egy ilyen személy valós életét akarják rekonstruálni, hiszen a ráakódott legendák mögött valóban ott van egy asszony, aki csak túlélni akart egy olyan történelmi korban, amikor a magyarok és az osztrákok viszonya korántsem volt egyértelmű és békés.

Az asszony megihlette számos irodalmi nagyságunkat is, Jókai mellett Thaly Kálmán történészt, Ady Endrét vagy Krúdy Gyulát is. A "szép, fehér asszony" tragikus hőssé emelkedett, aki Krúdy szavaival a "Rákóczi-várak romba dőlt bástyáin" sétál és Adyval befejezve "az ablakokon kinevet".